

דף תרגול: משחקי מילים בתמונות - שבוע השפה העברית

מהדורה למורה עולים חדשים

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות מילים וניבים בעלי יותר ממשמעות אחת
- לתרגל פירוק שמות יישובים למילים שאפשר לצייר
- לפתח חשיבה יצירתית סביב משחקי לשון

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – הבנה בסיסית - נכון או לא נכון

1. נכון – אחד הנושאים בגלריה הוא ניבים וביטויים
2. לא נכון – כל תמונה מרמזת על שתי משמעויות
3. נכון – כך נעשה למשל עם מעלה החמישה ותל עדשים
4. נכון – כף יכולה להיות כף יד, כף בישול או הכרעה
5. לא נכון – יש חידה על שעון חורף ועל פנסים דולקים ביום

חלק ב' – מילים כפולות משמעות - בחירה

1. ג – גם מרחק וגם הודעת דואר אלקטרוני
2. ב – עוזר ומשרת מישהו
3. ג – הבדל בצליל - האות שׂ לעומת ס
4. ד – שתי התשובות הראשונה והשלישית נכונות
5. ב – בתחילת החורף

חלק ג' – ניבים - השלימו את המילה החסרה

1. כף
2. שרטון
3. שרת
4. קופון
5. קרח

חלק ד' – שמות יישובים - התאמה

1 – ב (הר שעולים אליו, וחמישה אנשים)
2 – ג (גבעה וקטניה קטנה וצהובה)
3 – ד (מילה שגם מתארת חפץ קטן ושימושי)
4 – ה (מקומות גבוהים, כמו גבעות)
5 – א (שטחים שגדלים בהם ענבים)

חלק ה' – סדרו את השלבים ליצירת חידת תמונה של יישוב

1. בוחרים שם של יישוב בארץ
2. מפרקים את השם לשתי מילים נפרדות שיש להן משמעות
3. בודקים שכל מילה אפשר לצייר בקלות
4. מציירים את שתי המילים יחד בתמונה אחת
5. מזמינים חברים לנחש את שם היישוב לפי הציור

חלק ו' – כתיבה יצירתית

1. התלמיד.ה בוחר.ת יישוב אמיתי, מפרק.ת את שמו לשתי מילים הגיוניות, ומתאר.ת ציור ברור ומתאים לשתי המילים
2. התלמיד.ה בוחר.ת ניב מוכר, מסביר.ה את המשמעות הפשוטה (מילולית) ואת המשמעות הנוספת שהניב מביע בפועל

כרטיס יציאה – מה לחפש

- כל מילה הגיונית עם שתי משמעויות אמיתיות
- התשובה: שרטון
- הבנה שהמשמעות המילולית היא הפשוטה, והניבית היא המושאלת/הסמלית

טיפים להפעלה:

- אפשר להציג בכיתה כמה מהתמונות המקוריות מהגלריה (ללא חשיפת התשובה) ולבקש מהתלמידים לנחש בעצמם לפני פתרון הדף
- מומלץ לעודד את התלמידים ליצור חידת תמונה אחת משלהם בסוף השיעור ולשתף בכיתה
- כדאי להפנות תשומת לב לכך שהמשמעות הכפולה יכולה להיות בצליל (שרטון-סרטון) או במילה עצמה (כף, שרת)

דף תרגול: משחקי מילים בתמונות - שבוע השפה העברית

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף הזה יש חידות עם תמונות. כל תמונה מסתירה מילה אחת עם שתי משמעויות, או ניב, או שם של מקום בארץ.

📖 מילון קטן:

ניב	צירוף מילים קבוע שיש לו משמעות מיוחדת, שונה מהמשמעות המילולית
מילה כפולת משמעות	מילה אחת שיש לה שני פירושים שונים
יישוב	עיר, כפר או מקום מגורים בארץ
חידת תמונה	תמונה שמסתירה בתוכה מילה או רעיון שצריך לפענח
כפשוטו	לפי המשמעות הישירה והפשוטה של המילים
שרטון	מקום רדוד בים שספינה יכולה להיתקע בו
גאוגרפיה לשונית	הקשר בין שמות מקומות למשמעות המילים שבתוכם

1 חלק א' – הבנה בסיסית - נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בגלריה יש תמונות שמסתירות ניבים וביטויים בעברית	☐	☐
2	כל תמונה בגלריה מתאימה למשמעות אחת בלבד	☐	☐
3	אפשר לפרק שם של יישוב לשתי מילים שאפשר לצייר	☐	☐
4	הביטוי 'הכריע את הכף' קשור למילה כף שיש לה כמה משמעויות	☐	☐
5	בגלריה אין שום דוגמה הקשורה לעונות השנה	☐	☐

2 חלק ב' – מילים כפולות משמעות - בחירה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. למילה מייל יש כמה פירושים אפשריים - סמנו את הנכון

(א) רק יחידת מרחק (ב) רק הודעת דואר אלקטרוני (ג) גם מרחק וגם הודעת דואר אלקטרוני

(ד) רק שם של רחוב

2. מה הקשר בין שרת מחשב לבין מילה אחרת דומה?

(א) נוהג במכונית (ב) עוזר ומשרת מישהו (ג) גר ביישוב (ד) מנגן בכלי נגינה

3. שרטון וסרטון נשמעות דומה - מה באמת שונה ביניהן?

(א) אין הבדל כלל (ב) הבדל רק בכתיב, לא בצליל (ג) הבדל בצליל - האות שׂ לעומת ס

(ד) הבדל רק במשמעות ולא בצליל

4. איזה ביטוי משתמש במילה כף?

א) נשא על כפיים ב) עלה על שרטון ג) הכריע את הכף

ד) שתי התשובות הראשונה והשלישית נכונות

5. באיזו תקופה בשנה משנים את השעון?

א) בתחילת הקיץ ב) בתחילת החורף ג) בפורים ד) בראש השנה

3 חלק ג' – ניבים - השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. בביטוי 'הכריע את ה _____ ' המילה החסרה קשורה גם לכלי אכילה

2. כשספינה נתקעת במקום רדוד בים אומרים שהיא עלתה על _____

3. ביטוי שמתאר אדם שעוזר מאוד לאחר הוא: הוא ה _____ שלו

4. כשאדם מרוויח כסף בלי לעבוד קשה, אפשר לומר שהוא גזר _____

5. ביטוי שמתאר הליכה על קרקע לא יציבה: הוא הולך על _____ דק

4 חלק ד' – שמות יישובים - התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מעלה החמישה	___	**א.** שטחים שגדלים בהם ענבים
2. תל עדשים	___	**ב.** הר שעולים אליו, וחמישה אנשים
3. מטולה	___	**ג.** גבעה וקטניה קטנה וצהובה
4. רמות	___	**ד.** מילה שגם מתארת חפץ קטן ושימושי
5. כרמים	___	**ה.** מקומות גבוהים, כמו גבעות

5 חלק ה' – סדרו את השלבים ליצירת חידת תמונה של יישוב

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	מזמינים חברים לנחש את שם היישוב לפי הציור
☐	מציירים את שתי המילים יחד בתמונה אחת
☐	בוחרים שם של יישוב בארץ
☐	מפרקים את השם לשתי מילים נפרדות שיש להן משמעות
☐	בודקים שכל מילה אפשר לצייר בקלות

6 חלק ו' – כתיבה יצירתית

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו שם של יישוב בארץ שאפשר לפרק לשתי מילים (לדוגמה כמו מעלה החמישה או תל עדשים), ותארו במילים איך הייתם מציירים חידת תמונה שלו

2. כתבו ניב אחד בעברית, הסבירו מה המשמעות המילולית שלו ומה המשמעות המושאלת (הניבית) שלו

כרטיס יציאה

תנו דוגמה אחת למילה כפולת משמעות שלמדתם היום

השלימו: עלה על ה___ (ביטוי שקשור לספינה)

מה ההבדל בין משמעות מילולית למשמעות ניבית?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀